

Sygn. akt *XVIII Ko 58/17*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2018 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie XVIII Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: **SSO Anna Wielgolewska**

Protokolant: protokolant sądowy Katarzyna Wysocka, Kamila Wincenciak

w obecności Prokuratora Prokuratury Okręgowej w W.: Stanisława Wieśniakowskiego

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 lutego 2018 r., 28 lutego 2018 r.

sprawy z wniosku **J. Ł. (1)**, syna J. i T. z domu M., urodzonego (...) w W.

o odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania części kary pozbawienia wolności

na podstawie art. 555 k.p.k., art. 554 § 4 k.p.k.

orzeka:

I. wniosek J. Ł. (2) o odszkodowanie i zadośćuczynienie w całości oddala;

II. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt *XVIII Ko 58/17*

UZASADNIENIE

Sąd na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego ustalił następujący stan faktyczny:

Pełnomocnik wnioskodawcy J. Ł. (1) w dniu 22 sierpnia 2017 r. złożył wniosek o orzeczenie od Skarbu Państwa odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłych z wykonywania względem J. Ł. (1) części kary pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego Warszawa – Wola w sprawie o sygn. akt IV K 1318/08. Żądanie dotyczyło odszkodowania w kwocie 20.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia złożenia wniosku, które obejmowało poniesione przez wnioskodawcę koszty związane z ustanowieniem obrońcy do postępowań wykonawczych wynikających z odbywania przez wnioskodawcę kary 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego Warszawa – Wola w sprawie o sygn. akt IV K 1318/08, w części dotyczącej kary jednego roku pozbawienia wolności, który nie został zaliczony na poczet aktualnie odbywanej kary pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem w sprawie o sygn. akt IV K 1318/08, w związku z umorzeniem wobec wnioskodawcy postępowania w sprawie o sygn. akt IX K 1482/06 i utratą mocy wyroku łącznego z dnia 4 października 2010 r. wydanego przez Sąd Rejonowy w Pruszkowie w sprawie o sygn. akt II K 101/11. Pełnomocnik wnioskodawcy domagał się orzeczenia zadośćuczynienia w kwocie 365.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia wniosku, tytułem doznanych przez wnioskodawcę krzywd i cierpień psychicznych związanych z odbywaniem przez wnioskodawcę kary 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego Warszawa – Wola w sprawie o sygn. akt IV K 1318/08, w części dotyczącej kary jednego roku pozbawienia wolności, który nie został zaliczony na poczet aktualnie odbywanej kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem w sprawie o sygn. akt IV K 1318/08, w związku z umorzeniem wobec wnioskodawcy postępowania w sprawie o sygn. akt IX K 1482/06

i utratą mocy wyroku łącznego z dnia 4 października 2010 r. wydanego przez Sąd Rejonowy w Pruszkowie w sprawie o sygn. akt II K 101/11.

Wnioskodawca J. Ł. (1) słuchany w charakterze świadka zeznał, że złożył wniosek o odszkodowanie i zadośćuczynienie, gdyż jak zliczy się matematycznie ilość przebytych przez niego kar, to ilość orzeczonych wobec niego kar jest mniejsza od ilości odbytej kary pozbawienia wolności. Sytuacja wynika z tego, że po odbyciu przez niego 5 lat kary pozbawienia wolności, którą odbywał na przełomie września 2007 r. do września 2012 r., doszło do wznowienia jednego z postępowań, za które był skazany na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności. J. Ł. (1) wskazał, że po osadzeniu w Zakładzie Karnym podejmował szereg działań zmierzających do zaliczenia tego roku na poczet odbywanej kary pozbawienia wolności.

Wnioskodawca J. Ł. (1) odnosząc się do podniesionego przez prokuratora zarzutu przedawnienia oświadczył, że o kwestii tego, że wyrok IX K 1482/06 przestał funkcjonować w karcie karnej dowiedział się na przełomie kwietnia i maja 2017 r. Wtedy otrzymał kartę karną, w której ten wyrok funkcjonował jako osobny wyrok. Z uwagi na treść wyroku łącznego i funkcjonowanie wyroku IX K 1482/06 w karcie karnej, był przekonany, że wyrok ten funkcjonuje jako osobne orzeczenie. Karta karna z dnia 20 czerwca 2017 r. nie posiadała już wpisu o tym wyroku, ale wpis ten został usunięty dopiero na skutek jego pisma do KRK. Natomiast w karcie karnej z 09 maja 2017 r., w pozycji 8 figuruje skazanie w sprawie IX K 1482/06, skazujące go na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności. J. Ł. (1) podał, że znał treść wyroku łącznego, który został wydany już po wznowieniu postępowania i znał informację, że karę uważa się za odbytą. O treści wyroku łącznego z grudnia 2013 r., dowiedział się w czerwcu 2017 r. Do maja 2017 r. orzeczenie IX K 1482/06 funkcjonowało w karcie karnej. Był przekonany, że kara będzie wykonywana. Ponadto wskazał, że z chwilą zmiany przepisów był przekonany, że w jego sytuacji zostanie z urzędu wdrożona procedura wydania wyroku łącznego, która obejmie również kary odbywane obecnie. Wnioskodawca oświadczył, że w latach 2011-2013 przebywał w zakładzie karnym, który opuścił w dniu 18 września 2012 r. W latach 2011-2013 nie leczył się psychiatrycznie. Ponownie trafił do zakładu karnego w marcu 2017 r. J. Ł. (1) zeznał, że nie przypomina sobie, czy był na ogłoszeniu wyroku Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 04 grudnia 2013 r. Nie potrafił powiedzieć, kiedy dowiedział się o treści tego wyroku. Według wnioskodawcy niezasadne jest skupianie się na wyroku łącznym, który zapadł w sprawie II K 197/13, tylko na sprawie uchylonej na skutek wznowienia XIV K 1482/06, które to orzeczenie funkcjonowało w obrocie prawnym i w karcie karnej, na co już wskazywał. J. Ł. (1) podał, że jak dowiedział się w czerwcu 2017 r. o wyroku II K 197/13, zwrócił się z Ż. o przesłanie mu tego wyroku (k. 475 sprawy II K 197/13). Oświadczył, że nie wiedział o zawiadomieniu na rozprawę apelacyjną z lipca 2014 r., gdyż wówczas przebywał w Norwegii. Wtedy pracował na platformie wiertniczej. Do Norwegii wyjeżdżał w cyklach półrocznych. W międzyczasie na około 2 tygodnie przejeżdżał do domu. Był na dwóch takich turach. Nie dowiadywał się wówczas jak stoją jego sprawy, bo jechał do Norwegii z czystym kontem. Treść przepisu art. 417 kpk też dawała mu podstawy do myślenia, że ten okres będzie zaliczony na poczet innej kary. Dodał, że nie był powiadomiony o wznowieniu postępowania i dopiero jak ponownie został osadzony i się o tym dowiedział to zaczął tę sprawę drażnić.

/Dowód: zeznania J. Ł. (1) k. 245 – 249, 613 – 616/.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 552 § 1 k.p.k. odszkodowanie i zadośćuczynienie przysługuje oskarżonemu, który w wyniku wznowienia postępowania lub kasacji został uniewinniony lub skazany na łagodniejszą karę. Odszkodowanie i zadośćuczynienie przysługuje w wyniku wykonania względem niego całości lub części kary, której nie powinien był ponieść. W myśl § 2 art. 552 k.p.k. dotyczy to także sytuacji, gdy po uchyleniu skazującego orzeczenia postępowanie umorzono wskutek okoliczności, których nie uwzględniono we wcześniejszym postępowaniu. Zaś zgodnie z treścią art. 555 k.p.k. roszczenia z tego tytułu przedawniają się po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia dającego podstawę do odszkodowania i zadośćuczynienia, w wypadku tymczasowego aresztowania - od daty uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, w razie zaś zatrzymania - od daty zwolnienia.

W dniu 4 października 2011 r. przed Sądem Rejonowym w Pruszkowie zapadł wyrok łączny w sprawie II K 101/11, który obejmował m.in. wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie z dnia 15 stycznia 2009 r. w sprawie IX K 1482/06 skazujący J. Ł. (1) na karę ośmiu miesięcy pozbawienia wolności. W pkt. IV tego wyroku wymierzono J. Ł. (1) karę łączną w wymiarze 3 (trzech) lat pozbawienia wolności (k. 6 – 9). Orzeczona kara została w całości wykonana z dniem 18 września 2012 r. (k. 17). W dniu 27 grudnia 2012 r. na mocy wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, w sprawie II AKo, doszło do wznowienia postępowania w sprawie J. Ł. (1) zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie z dnia 15 stycznia 2009 r. w sprawie IX K 1482/06 i na podstawie art. 17 § 1 pkt. 7 k.p.k. postępowanie umorzono (k. 10). Po zapadnięciu orzeczenia umarzającego postępowanie Sąd Rejonowy w Pruszkowie, w dniu 4 grudnia 2013 r., w sprawie II K 197/13 wydał wyrok łączny na mocy którego orzeczona w pkt. IV wyroku z dnia 4 października 2011 r. kara łączna 3 (trzech) lat pozbawienia wolności straciła moc. W pkt. II wyroku o sygn. akt II K 197/13 orzeczono wobec J. Ł. (1) karę 2 (dwóch) lat pozbawienia wolności (k. 11 – 14, 162 - 170).

Przystępując do rozważań należy podnieść, że J. Ł. (1) po opuszczeniu zakładu karnego w 2012 r., do momentu kolejnego osadzenia w 2017 roku nie podejmował żadnych czynności, ani faktycznych, ani prawnych związanych z prawomocnym rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 4 grudnia 2013 r., a zapadłym na skutek wznowienia postępowania i jego umorzenia w sprawie IX K 1482/06. Po ponownym osadzeniu, wnioskodawca podjął kroki zmierzające do opuszczenia zakładu karnego. Dlatego też w dniu 13 czerwca 2017 r. zwrócił się do Sądu Rejonowego w Pruszkowie z wnioskiem o umorzenie postępowania wykonawczego i natychmiastowe zwolnienie skazanego z Zakładu Karnego w Ż. (k. 114). Postanowieniem z dnia 26 czerwca 2017 r. w sprawie sygn. akt II Ko 1749/17 Sąd Rejonowy w Pruszkowie umorzył postępowanie zainicjowane wnioskiem skazanego w przedmiocie umorzenia postępowania wykonawczego. Oczywiście powodem umorzenia było to, że sprawa II K 197/13 z uwagi na wymiar kary orzeczonej, który był niższy niż odbyta przez skazanego, nie była kierowana do wykonania. Skazany J. Ł. (1) składał kolejne wnioski o umorzenie i natychmiastowe zwolnienie go z zakładu karnego (k. 116). J. Ł. (1) składał też inne wnioski i prośby do różnych organów, w tym do Sądu Najwyższego o wstrzymanie wykonania orzeczenia, aby opuścić zakład karny (k. 125 – 126, 130 - 132). Wnioski J. Ł. (1) nie były uwzględniane (k. 127, 133 – 134). J. Ł. (1) otrzymał także informacje z Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia dotyczące widniejącego w karcie karnej skazania w sprawie IX K 1482/06 (k. 159, 160).

Odnosząc się do podniesionego przez prokuratora zarzutu przedawnienia żądania wnioskodawcy, należy ustalić w sposób niebudzący wątpliwości moment, w którym wnioskodawca dowiedział się, że wykonano względem niego całość lub część kary, której nie powinien był ponieść. Momentem takim niewątpliwie było zapadnięcie wyroku łącznego w sprawie II K 197/13. W uzasadnieniu tegoż wyroku Sąd wskazał, że konieczność wydania wyroku łącznego powstała po wydaniu wyroku przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, w którym to wznowiono postępowanie prawomocnie zakończone w sprawie IX K 1482/06 i na podstawie art. 17 § 1 pkt. 7 k.p.k. postępowanie umorzono (k. 162 – 170). Powyższy wyrok został zaskarżony zarówno przez J. Ł. (1) jak i przez jego obrońcę. Obie apelacje zostały uznane za oczywiście bezzasadne (k. 171). Zatem wyrok łączny o sygn. II K 197/13 uprawomocnił się z dniem 7 lipca 2014 r. Nie można dać wiary zeznaniom J. Ł. (1), że nie wiedział o tym, że zostało wznowione postępowanie w sprawie IX K 1482/06, gdyż w uzasadnieniu sądu o które zwrócił się wnioskodawca, na k. 305 w sposób wyraźny i jednoznaczny zostało wskazane dlaczego zaszła potrzeba wydania nowego wyroku łącznego. Sąd opisał kwestię wznowienia postępowania i umorzenia sprawy. Zatem po otrzymaniu odpisu wyroku wraz z pisemnym uzasadnieniem z sądu pierwszej instancji J. Ł. (1) wiedział o wznowieniu postępowania. Odpis wyroku odebrał osobiście (k. 322 sprawy II K 197/13). Również nie można uznać za prawdziwe twierdzeń wnioskodawcy, że nie pamięta dokładnie ale chyba w czerwcu 2017 r. dowiedział się o treści nowego wyroku łącznego tj. wyroku zapadłego w sprawie II K 197/13, gdyż od tego wyroku wywiódł także osobistą apelację. Był także zawiadomiony o terminie rozprawy odwoławczej, co więcej występował wraz z profesjonalnym pełnomocnikiem (k. 375 i 376 sprawy II K 197/13).

Jak wynika z informacji zgromadzonych w aktach sprawy, J. Ł. (1) po opuszczeniu zakładu karnego w 2012 r. był objęty systematyczną pomocą Ośrodka Pomocy (...) Dzielnicy W. i do lipca 2013 r. otrzymywał zasiłki zarówno okresowe jak i celowe. W maju 2013 r. ukończył także kurs Instytutu (...). Od lipca 2013 r. nie kontaktował się z Ośrodkiem

(k. 181 – 182). W grudniu 2013 r. J. Ł. (1) nie zamieszkiwał już w W., gdyż wraz z konkubiną wyjechał do jej rodziny w okolicach P., gdzie zamierzał podjąć pracę dorywczą w stadninie koni (k. 177 – 178). Jak sam zeznał wyjeżdżał także do Norwegii do pracy na platformie wiertniczej, gdzie pracował w cyklu półrocznym. Jak wynika z dokumentów zgromadzonych w niniejszej sprawie oskarżony ma poważne problemy zdrowotne. Do akt sprawy została załączona obszerna dokumentacja.

Zgodnie z powyższym roszczenie o odszkodowanie i zadośćuczynienie wysunięte przez J. Ł. (1) w sprawie niniejszej, uległo przedawnieniu z dniem 7 lipca 2015 r.

Na marginesie należy zaznaczyć, że nawet przy przyjęciu trzyletniego terminu przedawnienia roszczeń przewidzianych w Rozdziale 58 Kodeksu postępowania karnego, który obowiązywał w okresie od dnia 1 lipca 2015 r. do dnia 15 kwietnia 2016 r., roszczenia wnioskodawcy J. Ł. (1) uległo przedawnieniu. Przy przyjęciu trzyletniego terminu przedawnienia roszczenie o zadośćuczynienie wysunięte przez J. Ł. (1) w sprawie niniejszej, uległo przedawnieniu z dniem 7 lipca 2017 r.

W doktrynie i orzecznictwie podnosi się, że w przypadku zgłoszenia zarzutu przedawnienia Sąd nie jest tym zarzutem związany. Na podstawie art. 5 k.c. może bowiem go nie uwzględnić, gdy uzna, iż jego zgłoszenie w okolicznościach konkretnej sprawy jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a więc stanowi nadużycie prawa i nie korzysta z ochrony. Powołanie się na art. 5 k.c. w związku z zarzutem przedawnienia może mieć jednak miejsce tylko w wypadkach wyjątkowych, niemniej wyjątkowość ta może być związana z przyczynami dotyczącymi osoby dochodzącej roszczenia (por. wyrok SN z 7 listopada 2003 r., V CK 399/02, LEX nr 175965). Do wyjątkowych okoliczności usprawiedliwiających uchybienie terminowi określonemu w art. 555 k.p.k., zalicza się w szczególności: długotrwałą obłązną chorobę, całkowity upadek sił powodujący konieczność zapewnienia opieki osoby trzeciej, chorobę psychiczną, ubezwłasnowolnienie, długotrwały pobyt za granicą połączony z niemożnością nawiązania kontaktu z krajem. Do takich okoliczności natomiast nie można zaliczyć przekroczenia terminu do wystąpienia z roszczeniem z powodu braku wiedzy o nim, braku informacji w tym zakresie ze strony sądu, za wyjątkiem sytuacji, w których doszło do błędnego pouczenia ze strony organu procesowego, braku wykształcenia prawniczego, czy inaczej - nieznajomości prawa (por. postanowienie SN z dnia 22 października 2014 r., sygn. V KK 194/14, LEX nr 1537282; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 20 kwietnia 2016 r. sygn. II AKa 77/16, LEX nr 2047156).

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie występują żadne wyjątkowe okoliczności, które przemawiałyby za nieuwzględnieniem zgłoszonego w sprawie zarzutu przedawnienia. Okolicznością taką nie może być bowiem świadome zaniechanie wcześniejszego wystąpienia przez wnioskodawcę z roszczeniem o odszkodowanie i zadośćuczynienie z powodu oczekiwania na ewentualne zaliczenie okresu pozbawienia wolności w innej sprawie. Sąd nie znajduje w niniejszej sprawie żadnych szczególnych wypadków, które uzasadniałyby wystąpienie z wnioskiem o odszkodowanie i zadośćuczynienie po upływie ponad dwóch lat od wydania prawomocnego orzeczenia stanowiącego podstawę zgłoszonego żądania. Nie uzasadnia takiego działania w szczególności stan zdrowia wnioskodawcy, który co prawda ma problemy zdrowotne, jednak nie przebywał w szpitalu, nie leczył się psychiatrycznie, nie były to dolegliwości, które miałyby wpływ na niemożność wystąpienia przez wnioskodawcę z żądaniem zadośćuczynienia z tytułu niezasadnie odbytej części kary pozbawienia wolności. Okolicznością taką nie może być także wskazywanie przez wnioskodawcę, że w maju 2017 r. w karcie karnej zobaczył, że widnieje skazanie w sprawie IX K 1482/06 i wówczas zaczął dążyć. Powyższe stwierdzenie wnioskodawcy wskazuje, że wiedział, że to wskazanie jest nieprawidłowe. Nadto należy zaznaczyć, że wniosek z dnia 29 maja 2017 r. złożony w sprawie II K 197/13 (k. 466) jednoznacznie wskazuje, że wnioskodawca o pewnych zdarzeniach nie pamiętał. Tak jak sam przyznał na k. 615, chciał normalnie żyć i funkcjonować i tego nie nadzorował. Myślał, że okres ten będzie zaliczony. Nie są to jednak okoliczności, które w świetle podniesionego zarzutu przedawnienia, mogłyby zostać uwzględnione. Wnioskodawca J. Ł. (1) w żaden sposób nie wykazał, że nie miał realnej możliwości prawnej i faktycznej zgłoszenia żądania w okresie biegu terminu przedawnienia, o jakim mowa w art. 555 k.p.k.

W związku z powyższym zgłoszony przez Prokuratora zarzut przedawnienia nie może w ocenie Sądu zostać uznany za sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, a wniosek w sprawie niniejszej podlegał oddaleniu w całości.

Nie mógł zostać także uwzględniony wniosek o zastosowanie artykułu 553a k.p.k., który dotyczy sposobu postępowania przy ustalaniu odszkodowania w sytuacji, zaliczenia okresu niesłusznego stosowania kar na poczet kar orzeczonych w innym postępowaniu.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 554 § 4 k.p.k., zgodnie z którym postępowanie w sprawach o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie jest wolne od kosztów. Sąd kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Z uwagi na powyższe, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.